

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Frumusachi Constantin împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil,

împotriva deciziei din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 3ra-1258/22)
NR. PIGD ((2-19083327-01-3ra-14122022))

Conflict de interes consumat, nesoluționat. Curtea de apel a interpretat eronat normele de drept material.

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, jud.: V. Dodon
Curtea de Apel Chișinău, jud., G. Mîra, G. Dașchevici, A. Bostan

4 decembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 19 martie 2019, Constantin Frumusachi a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin Actul de constatare nr.25/08 din 28 februarie 2019 întocmit de inspectorul de integritate al Autorității Naționale de Integritate, Ion Nicolaev, s-a decis că dânsul în calitate de șef al Instituției Medico-Sanitare Publice „Centrul de Sănătate Copăceni din raionul Sângerei” nu a declarat, nu a soluționat prin abținere și a admis consumarea conflictele de interese prin emiterea ordinelor: nr.05-pd din 05 septembrie 2016, nr.06-pd din 13 octombrie 2018, nr.21-p din 15 august 2016, nr.54-p din 13 decembrie 2016, nr.5-p din 02 ianuarie 2017, nr.14-p din 22 iulie 2017, nr.17-p din 08 august 2017, nr.40-p din 06 decembrie 2017, nr.9-p din 02 ianuarie 2018, nr.15-p din 04 iulie 2018, nr.21-p din 14 august 2018, nr.13 din 03 octombrie 2016, nr.16/i din 25 octombrie 2016, nr.17/i din 26 decembrie 2016, nr.19 din 27 decembrie 2016, nr.4 din 02 ianuarie 2017, nr.5 din 02 ianuarie 2017, nr.10 din 02 mai 2017, nr.12/i din 16 mai 2017, nr.13/i din 24 iulie 2017, nr.16/i din 04 noiembrie 2017, nr.17 din 29 decembrie 2017, nr.18/i din 30 decembrie 2017, nr.4 din 02 ianuarie 2017, nr.11/i din 24 aprilie 2018, nr.12 din 06 iunie 2018, nr.13/i din 24 iulie 2018 și nr.14/i din 22 octombrie 2018, prin ce a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese.

3. Apreciind nelegală soluția ANI, reclamantul critică Actul de constatare nr.25/08 pentru următoarele considerente.

4. Analizând minuțios actul de constatate, reclamantul a depistat că acesta a fost emis cu încălcarea legislației în vigoare, inclusiv de ordin procedural, fapt pentru care consideră ilegalitatea acestuia.

5. La 13 noiembrie 2018, inspectorului de integritate Ion Nicolaev, i-a fost repartizată aleatoriu, pentru verificare sesizarea, parvenită și înregistrată la Autoritate la 01

septembrie 2016, din care rezultă că dânsul în calitate de șef al IMSP „Centru de Sănătate Copăceni” raionul Sângerei în perioada de la 01 ianuarie 2013 - până la 01 iulie 2016 ar fi admis încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese prin semnarea actelor administrative în privința soției sale Lucia Frumusachi, medic de familie în cadrul acesteia instituții medicale.

6. Consideră că, inspectorul de integritate a încălcat prevederile art.8 din Legea nr.190 din 19 iulie 1994 cu privire la petiționare din care rezultă că, petițiile se examinează de către organele corespunzătoare în termen de 30 de zile lucrătoare, iar cele care nu necesită o studiere și examinare suplimentară - fără întârziere sau în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării.

7. Încălcarea a fost justificată de către inspectorul de integritate în procesul-verbal nr.07/08 din 22 ianuarie 2019 privind autosesizarea agentului constator despre săvârșirea contravenției, în care a indicat că în legătură cu faptul că în perioada 01 august 2016 – iunie 2018, funcțiile de inspector de integritate au fost vacante examinarea sesizării nominalizate a fost amânată până la numirea în funcție a inspectorilor de integritate, însă aceasta reprezintă doar poziția inspectorului de integritate, Ion Nicolaev, care este arbitrară și ilegală, deoarece astfel de teme nu este prevăzut de lege.

8. Totodată, reclamantul a notat că, în art.44 din Legea nr.132/2016, (în vigoare din 01 august 2016), sunt expres indicați termenii în care urma să fie numiți președintele și vicepreședintele ANI, precum și constituite subdiviziunile Autorității Naționale de Integritate, inclusiv organizarea concursului pentru suplinirea funcțiilor de inspector de integritate.

9. Reieșind din prevederile Legii nr.132/2016, inspectorii de integritate urmau să fie selectați și încadrați în câmpul muncii începând cu luna ianuarie 2017, însă, de fapt, inspectorii de integritate au fost angajați abia în septembrie 2018, adică peste 2 ani de la intrare în vigoare a Legii nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la ANI.

10. Respectiv, încălcarea prevederilor legale cu privire la termenul de examinare a sesizării atrage în măsura respectivă ilegalitatea actului de constatare nr.25/08 din 28 februarie 2019.

11. Mai mult, în sesizarea nr.12/3186 din 24 august 2016 a Direcției Generale Teritoriale Nord a Centrului Național Anticorupție a fost indicată perioada de la 01 ianuarie 2013 - până la 01 iulie 2016 în care a invocat că dânsul în calitate de șef al IMSP „Centru de Sănătate Copăceni”, ar fi încălcat regimul juridic al conflictelor de interese.

12. Cu toate acestea, inspectorul de integritate Ion Nicolaev, în Actul de constatare din 28 februarie 2019, cu depășirea atribuțiilor de serviciu, a descris pretinse fapte de conflict consumat de interese comise de către el, în calitate de șef al IMSP „Centrul de Sănătate Copăceni”, în perioada de la 05 septembrie 2016 - până la 22 august 2018, fără a ține cont de perioada de timp indicată în sesizarea CNA.

13. Afară de aceasta, prin procesul-verbal nr.07/08 din 22 ianuarie 2019, inspectorul de integritate Ion Nicolaev, în calitate de agent constatat, s-a autosesizat pe presupusele conflicte de interese pentru perioada de la 24 aprilie 2018 - până la 22 octombrie 2018, fără a menționa situația de conflict din anii 2016 și 2017, deși în Actul de constatare au fost indicate asemenea cazuri.

14. Mai mult, prin scrisoarea nr.04-08/1478 din 19 noiembrie 2018 a inspectorului de integritate, Ion Nicolaev, a fost informat despre inițierea controlului în privința lui pe faptul emiterii în perioada de la 01 ianuarie 2013 - până la 15 noiembrie 2018 pe faptul emiterii ordinilor ce o vizează pe soția sa, pe care nu le-a semnat.

15. Există o neclaritate referitor la perioada controlului, care anume situații au fost sesizate Autorității, precum și anumite episoade de conflicte de interese au fost descrise în act de constatare, care nu au avut loc, ceea ce atestă că inspectorul de integritate Ion Nicolaev și-a depășit competențele, fără a ține cont de modificările operate în legislația în domeniu și nu s-a autosesizat pe toate cazurile care au fost supuse controlului, nu au fost sesizate, fapt care afectează legalitatea documentului respectiv.

16. Prin procesul-verbal din 15 noiembrie 2018, inspectorul de integritate Ion Nicolaev a inițiat în privința lui controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

17. La 22 ianuarie 2019, fără a finaliza controlul inițiat, inspectorul de integritate Ion Nicolaev a pornit în privința lui un proces contravențional pe faptul nedeclarării conflictului de interese, anterior emiterii a 7 ordine, inclusiv: nr.06-pd din 13 octombrie 2018 prin care Lucia Frumusachi a fost delegată la instruirea postuniversitară; nr.15-p din 04 ianuarie 2018 cu privire la acordarea Luciei Frumusachi concediului de odihnă anual; nr.21-p din 14 august 2018 cu privire la rechemarea Luciei Frumusachi din concediul de odihnă anual; nr.11/i din 24 aprilie 2018 cu privire la salarizarea personalului medical pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță; nr.12 din 06 iunie 2018 cu privire la premiarea colaboratorilor IMSP CS Copăceni; nr.13/i din 24 iulie 2018 cu privire la salarizarea personalului medical pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță validați; nr.14/i din 22 octombrie 2018 cu privire la salarizarea personalului medical pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță validați.

18. Prin citația din 24 ianuarie 2019, a fost informat despre pornirea procesului contravențional și invitat pentru data de 05 februarie 2019 la sediul Autorității Naționale de Integritate pentru soluționarea cauzei contravenționale. În ziua respectivă, deși a informat prin telefon despre imposibilitatea prezentării cu avocatul, inspectorul de integritate în intervalul orei 11:05 – 11:30, adică în 25 minute, a perfectat procesul-verbal contravențional nr. 09/08 și l-a expediat la instanța de judecată.

19. Reclamantul consideră că inspectorul de integritate a ignorat exigențele legale stabilite la art.38 din Legea nr.132/2016, încălcând în așa mod dreptul său la apărare.

20. După transmiterea procesului-verbal contravențional, contrar prevederilor legale, inspectorul de integritate Ion Nicolaev, la 28 februarie 2019, a perfectat Actul de constatare nr.25/08, fără să-i acorde lui și avocatului său posibilitatea de a lua cunoștință de materialele dosarului.

21. Reclamantul a remarcat că, în partea descriptivă și dispozitivă (concluzii și decizii) ale Actului de constatare, inspectorul de integritate a indicat 28 de ordine pe care el le-ar fi semnat în calitate de șef al IMSP „Centru de Sănătate Copăceni” raionul Sângerei în privința soției sale, prin care s-a constatat comiterea conflictelor de interese consumate, deși, în procesul-verbal contravențional din 19 februarie 2019 inspectorul de integritate a din cele 28 de ordine a indicat doar 7 ordine.

22. Mai mult, autorul actului a indicat că ordinele emise de către el, în calitate de șef al IMSP Centru de Sănătate Copăceni, o vizează pe soția sa, Lucia Frumusachi, care are calitatea de persoană apropiată în sensul Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, fapt ce a influențat sau ar fi putut influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii. Cu toate acestea, inspectorul de integritate nu a concretizat până la urmă dacă totuși semnarea ordinelor de către el în privința soției sale a influențat sau ar fi putut influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor de serviciu, deoarece aceste două manifestări (acțiuni) nu pot fi realizate și nu pot exista concomitent. În astfel de cazuri, poate exista doar o singură situație de influență sau alta și nicidecum ambele, întrucât această delimitare are o importanță primordială pentru clasificarea categoriilor conflictelor de interese în sensul art.12 alin.(1) din Legea 133/2016.

23. În viziunea reclamantului, nu este clar, și nici din act nu se deduce, cum și în ce măsură a influențat sau ar fi putut influența adoptarea și semnarea de către el a ordinelor menționate în privința soției sale, și care au fost sau ar fi putut fi consecințele nedorite sau pericolul social.

24. Or, o astfel de constatare selectivă, îndoielnică și incorectă a situațiilor de conflict, fără o calificare și claritate concretă și incontestabilă, denotă ambiguitatea actului administrativ emis de inspectorul de integritate, fapt ce impune anularea acestuia.

25. Cu atât mai mult, în prima redacție a Legii nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale, publicată la 30 iulie 2016 în Monitorul Oficial nr.245-246, art.513 și intrată în vigoare la 01 august 2016, noțiunea conflictului de interese era expusă în felul următor: conflict de interese – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, ar putea sau pare a influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii.

26. Totodată, în această lege, soția nu se regăsea în calitate de persoană apropiată a subiectului declarării. Noțiunea de persoană apropiată, în art.2 din legea enunțată fiind următoare: persoană apropiată – concubinul/concubina subiectului declarării, precum și persoana înrudită prin sânge sau prin adopție până la gradul IV (părinte, frate/soră, bunic, nepot, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate până la gradul II (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră) cu acesta.

27. Modificările în Legea nr.133/2016 au fost operate prin Legea nr. 66 din 24 mai 2018 și au intrat în vigoare începând cu 1 iunie 2018.

28. Prin urmare, noile definiții a conflictului de interese și a persoanelor apropiate urmau a fi aplicate de către inspectorul de integritate doar asupra situațiilor de conflict de interese care au apărut după data de 1 iunie 2018.

29. În pofida acestui fapt, inspectorul de integritate atât în procesul-verbal contravențional nr.09/08 din 19 februarie 2019, cât și în Actul de constatare nr.25/08 din 28 februarie 2019 a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către el și în cazul ordinelor emise și semnate de ultimul până la data de 01 iunie 2018.

30. Astfel, din cele 28 de ordine semnate de către el indicate în actul de constatare, doar 6 puteau fi examinate prin prisma Legii nr.133/2016 și, după caz, în conformitate cu prevederile Legii nr.132/2016 și altor acte normative din spațiul legislativ național.

31. Din constatările acestor încălcări, admise de inspectorul de integritate se desprinde concluzia privind ilegalitatea actului respectiv de constatare.

32. Mai mult, Legea nr.133/2016 stabilește conflictul de interese potențial (alin.(2)) și conflictul de interese real (alin.(3)) exprimă o situație, iar conflictul de interese consumat (alin.10)) reprezintă fapta subiectului declarării privind adoptarea unei hotărâri finale, fără ca conflictul real de interese să fie declarat și soluționat.

33. Deci, dacă legea stabilește o astfel de clasificare a conflictelor de interese urmează a fi diversificată atât răspunderea, cât și pedeapsa pentru categoriile de conflicte respective. Or, art.12 alin.(2) din Legea nr.133/2016 statuează că, conflictul de interese potențial reprezintă situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real, iar conducătorul ierarhic superior acordă consultanță privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potențial.

34. Respectiv, în cazul conflictului de interese potențial răspunderea poate fi aplicată doar pentru nedeclarare, deoarece acesta, datorită caracterului său îndoielnic, nu poate fi soluționat.

35. Reclamantul consideră că, conflictul de interese real, de regulă, reprezintă următoarea fază (etapă) a unui conflict de interese potențial și exprimă o situație mai gravă decât conflictul de interese potențial și care, pe lângă declararea acestuia, în condițiile art.4-7 din Legea nr.133/2016, urmează a fi soluționat în conformitate cu dispozițiile art.14 din aceeași lege.

36. Pe când, conflictul de interese consumat reprezintă o faptă, care nu se declară și nu se soluționează, exprimând rezultatul unui conflict real de interese nesoluționat, acesta fiind pasibil de sancționare contravențională, penal și/sau, după caz, în mod disciplinar.

37. Dar, art.313² din Codul contravențional stabilește pedeapsa doar pentru nedeclararea și/sau nesoluționarea conflictelor de interese la general, fără specificarea pedepselor pentru categoriile respective ale conflictelor de interese, inclusiv, în funcție de gradul pericolului social survenit.

38. În speță, această normă de drept contravențional nu prevede răspundere și pedeapsă pentru conflictul de interese consumat, deoarece acesta reprezentând o faptă, se sancționează în baza altor norme juridice, inclusiv în baza art. 326¹ Cod penal sau, după caz, în baza art.312 din Codul contravențional.

39. Aceste aspecte, de ordin legislativ, prin raportare la cazul său denotă caracterul confuz, dubios și abstract ale constatărilor stabilite de către inspectorul de integritate și reflectate, inclusiv în partea dispozitivă (concluzii și decizii) ale actului.

40. La pct.1 din partea dispozitivă a actului de constare s-a indicat că el nu a declarat, nu a soluționat prin abținere și a admis consumarea conflictele de interese prin emiterea ordinelor prin ce a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, însă inspectorul de integritate nu a stabilit cu certitudine care anume situație sau faptă de conflict de interese a admis sau a comis el, situație care exclude vinovăția sa cu privire la încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese.

41. În contextul enunțat, Frumusachi Constantin a solicitat admiterea și anularea Actului de constatare nr.25/08 din 28 februarie 2019 emis în privința sa de către Autoritatea Națională de Integritate și încasarea din contul pârâtei în beneficiul său suma de 5000 de lei cheltuieli de judecată.

42. Prin hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă parțial acțiunea depusă de Frumusachi Constantin și anulat Actul de constatare nr.25/08 din 28 februarie 2019 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Frumusachi Constantin. În rest acțiunea, în partea încasării cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată.

43. La 06 august 2021, cu respectarea prevederilor art.232 din Codul administrativ, Autoritatea Națională de Integritate a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 24 ianuarie 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii depuse de Frumusachi Constantin.

44. Prin decizia din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău a respins apelul depus de Autoritatea Națională de Integritate și menținută hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

45. Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de anulare a actului administrativ contestat prin faptul că, inspectorul de integritate în mod nejustificat și nemotivat a extins perioada pentru care s-a invocat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese. Or, prin sesizarea CNA s-a solicitat verificarea respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către Constantin Frumusachi pentru perioada 01 ianuarie 2013 – 01 iulie 2016, pe când, inspectorul de integritate a supus verificării o altă perioadă, aleasă în baza propriilor convingeri.

46. Instanțele de judecată au indicat că actul de constatare emis în privința lui Constantin Frumusachi este afectat de vicii de procedură, întrucât contrar art.28 alin.(2) din Legea nr.132/2016, inspectorul de integritate a supus verificării respectarea de către Constantin Frumusachi a regimului juridic al conflictelor de interese pentru o altă perioadă decât cea invocată în sesizarea Centrului Național Anticorupție, Direcția Generală Teritorială Nord.

47. Instanțele de judecată au notat că, în condițiile în care, inspectorul de integritate ar fi constatat, în cadrul verificării prealabile, că Constantin Frumusachi a admis încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese pentru o altă perioadă decât cea indicată în sesizare, inspectorul urma să emită o autosesizare, care să fie supusă examinării conform procedurilor legale. Contrar acestora, inspectorul de integritate, ignorând circumstanțele

expuse în sesizare, a supus verificării respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Constantin Frumusachi pentru o altă perioadă decât cea indicată în sesizare, fără a emite o autosesizare și fără a respecta dispozițiile legale.

48. De asemenea, instanțele de judecată au stabilit că, datele indicate în procesul-verbal de inițiere a controlului, nu corespund cu datele din notificarea nr.04-08/1478 din 19 noiembrie 2018, de vreme ce, controlul a fost inițiat în baza sesizării depuse de Direcția Generală Teritorială Nord a Centrului Național Anticorupție, sesizare prin care s-a solicitat verificarea respectării regimului juridic al conflictelor de interese pentru perioada 1 ianuarie 2013 – 1 iulie 2016.

49. De altfel, în actul de constatare emis în privința lui Constantin Frumusachi, inspectorul de integritate nici nu s-a expus asupra temeiurilor sesizării formulate de Direcția Generală Teritorială Nord a Centrului Național Anticorupție, situație ce denotă, că aceasta nici nu a fost supusă examinării, obiectul controlului fiind extins pentru o perioadă ex officio stabilită de inspectorul de integritate.

50. Instanțele de judecată au dedus că, inspectorul de integritate a neglijat prevederile art.28 și art.29 din Legea nr.132/2016, aceasta reprezentând încălcări de procedură care afectează legalitatea actului contestat.

51. Cu trimitere la art.30 și art.31 din Legea nr.132/2016 (în redacția în vigoare la data depunerii sesizării), instanțele de judecată au menționat că, sesizarea depusă la Autoritatea Națională de Integritate urma să fie înregistrată și repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor imediat, pe când la caz s-a stabilit că, contrar art.30 alin.(1) din Legea nr.132/2016, sesizarea depusă de Direcția Generală Teritorială Nord a Centrului Național Anticorupție la 01 septembrie 2016 a fost supusă repartizării aleatorii abia la 13 noiembrie 2018, adică, după 2 ani, 2 luni și 13 zile, fapt inadmisibil prin prisma legii.

52. Nu au fost reținute argumentele Autorității Naționale de Integritate precum că, sesizarea a fost repartizată în mod automat aleatoriu imediat după numirea în funcție a inspectorilor de integritate, or, Legea nr.132/2016 a intrat în vigoare la 01 august 2016 și stabilea expres despre obligativitatea repartizării imediate a sesizărilor depuse.

53. Cu trimitere la art.44 alin. (2), (3), (4), (14) din Legea nr. 132/2016 instanțele de judecată ierarhic inferioare au remarcat că, în sarcina instituțiilor statului, s-a impus executarea unor acțiuni în termeni expres fixați, iar executarea obligațiilor peste termenul stabilit de legiuitor, nu este imputabilă reclamantului Constantin Frumusachi.

54. Pe lângă acestea, instanțele de judecată au stabilit că, la dosar nu se atestă înscrisuri care să confirme data la care a fost numit în funcție inspectorul de integritate Ion Nicolaev, precum și nu a fost justificată omiterea termenului de repartizare aleatorie a sesizării depuse în privința lui Constantin Frumusachi.

55. Instanțele de judecată au conchis că omiterea termenului stabilit în art.30 din Legea nr.132/2016 este imputabilă în exclusivitate Autorității Naționale de Integritate, ceea ce atestă încălcarea procedurii stabilite de lege pentru efectuarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

56. De asemenea, instanțele de judecată au stabilit că, inspectorul de integritate a depășit termenul de examinare a sesizării depuse în privința lui Constantin Frumusachi, or, potrivit fișei de repartizare a sesizării din 13 noiembrie 2018, termenul limită de soluționare a sesizării era 13 ianuarie 2019. Cu toate acestea, sesizarea CNA depusă în privința lui Constantin Frumusachi a fost examinată abia la 28 februarie 2019, cu încălcarea termenului fixat prin fișa de repartizare.

57. Instanțele de judecată au notat că, după emiterea procesului-verbal de inițiere a controlului, la 19 noiembrie 2018, inspectorul de integritate l-a notificat pe Constantin Frumusachi despre inițierea controlului; la 19 noiembrie 2018 a solicitat IMSP „CS Copăceni” prezentarea mai multor înscrisuri relevante procedurii de control; la 19 noiembrie 2018, a solicitat Președintelui raionului Sângerei prezentarea mai multor înscrisuri relevante procedurii de control; iar la 14 ianuarie 2019, a solicitat lui Constantin Frumusachi prezentarea punctului de vedere referitor la încălcările constatate.

58. Din analiza volumului de lucru efectuat de inspectorul de integritate, instanțele de judecată au stabilit că, acesta nu a întreprins acțiuni complexe, de natură să justifice prelungirea termenului limită de efectuare a controlului până la data de 28 februarie 2019, cu atât că, în perioada 19 noiembrie 2018 – 14 ianuarie 2019, acesta nu a întreprins nicio acțiune.

59. Instanțele au precizat că, Președintele raionului Sângerei a prezentat actele solicitate la 12 decembrie 2018, iar la 17 ianuarie 2019, Constantin Frumusachi a prezentat punctul de vedere.

60. Din cele constatate, instanțele de judecată au rezumat că, emiterea actului de constatare peste termenul stabilit prin fișa de repartizare, este nejustificată, iar omiterea acestui termen este imputabilă în exclusivitate inspectorului de integritate, care nu a depus diligența necesară să soluționeze procedura în termenii legali.

61. Procedura stabilită de lege, privind realizarea controlului respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către Constantin Frumusachi, s-a realizat cu abateri de la prevederile legale, respectiv este viciată, în special, cu încălcarea limitelor termenului pentru care s-a solicitat verificarea respectării regimului juridic al conflictelor de interese, încălcarea termenului de repartizare aleatorie a sesizării și încălcarea termenului limită de efectuare a controlului, încălcări care afectează legalitatea actului de constatare contestat de reclamantul/intimat.

62. Distinct, instanțele de judecată au reținut că, pentru constatarea existenței unui conflict de interese real consumat inspectorul de integritate urma să clarifice dacă emiterea/semnarea actelor emise de Constantin Frumusachi în privința persoanelor apropiate, a influențat sau a putut să influențeze îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției.

63. La acest aspect, instanțele au conchis că, în speță, inspectorul de integritate nu a supus analizei, respectiv nu a constatat dacă la momentul emiterii ordinelor: nr.05-pd din 05 septembrie 2016, nr.06-pd din 13 octombrie 2018, nr.21-p din 15 august 2016, nr.54-p din 13 decembrie 2016, nr.5-p din 02 ianuarie 2017, nr.14-p din 22 iulie 2017, nr.17-p din 08 august 2017, nr.40-p din 06 decembrie 2017, nr.9-p din 02 ianuarie 2018, nr.15-p din 04 iulie 2018, nr.21-p din 14 august 2018, nr.13 din 03 octombrie 2016, nr.16/i din 25 octombrie 2016, nr.17/i din 26 decembrie 2016, nr.19 din 27 decembrie 2016, nr.4 din 02 ianuarie 2017, nr.5 din 02 ianuarie 2017, nr.10 din 02 mai 2017, nr.12/i din 16 mai 2017, nr.13/i din 24 iulie 2017, nr.16/i din 04 noiembrie 2017, nr.17 din 29 decembrie 2017, nr.18/i din 30 decembrie 2017, nr.4 din 02 ianuarie 2017, nr.11/i din 24 aprilie 2018, nr.12 din 06 iunie 2018, nr.13/i din 24 iulie 2018 și nr.14/i din 22 octombrie 2018, Constantin Frumusachi și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția și a oferit persoanei cu care a interacționat în pretinsul conflict de interese careva facilități în raport cu alți angajați.

64. În contextul reținut, instanțele de judecată au concluzionat că nu există premise din care să se deducă concluzia că la semnarea ordinelor Constantin Frumusachi și-a îndeplinit parțial și subiectiv funcția.

65. La 19 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, Autoritatea Națională de Integritate a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 30 noiembrie 2022 a prezentat motivarea recursului, solicitând casarea integrală a deciziei din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 20 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii depuse de Constantin Frumusachi.

66. În susținerea recursului Autoritatea Națională de Integritate a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanța de apel ca fiind stabilite, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

67. Recurentul consideră ca fiind eronată concluzia instanței de apel precum că, sesizarea depusă s-a solicitat verificarea respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către intimat pentru perioada 01.01.2013 - 01.07.2016, pe când, inspectorul de integritate a supus verificării o altă perioadă, deoarece procedura de control nu se limitează doar la perioada expusă în sesizare, ci se efectuează în privința subiecților declarării pentru întreaga perioadă a aflării în exercițiul mandatelor, funcțiilor publice ori de demnitate publică.

68. Inspectorul de integritate la etapa de acumulare a probelor a solicitat de la instituția publică toate actele semnate de către intimat în exercițiul funcției sale în care este vizată soția acestuia, pentru a efectua un control în privința subiectului declarării în ansamblu, întru stabilirea tuturor circumstanțelor în vederea emiterii actului de constatare.

69. Consideră drept eronată poziția instanței de apel precum că, în condițiile în care, inspectorul de integritate ar fi constatat, în cadrul verificării prealabile că, intimatul a admis încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese pentru o altă perioadă decât cea indicată în sesizare, inspectorul urma să emită o autosesizare, care urma să fie supusă examinării conform procedurilor legale, întrucât situația dată se referă exclusiv în cazurile când inspectorii de integritate în cadrul controlului, în baza informațiilor și documentelor acumulate, constată prezența indicilor unor altor tipuri de încălcări decât cele menționate în sesizare, iar în speță alte încălcări decât încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese nu a fost constatate.

70. Cu referire la termenul de efectuare a controlului, recurenta a menționat că, procedura de control și procedura administrativă inițiată în baza unei sesizări nu constituie noțiuni echivalente. Procedura de control constituie o parte din procedura administrativă. Înregistrarea sesizării în cadrul Autorității nu echivalează cu inițierea procedurii de control, ci, în condițiile Codului administrativ, cu inițierea procedurii administrative.

71. Reieșind din prevederile art.15 alin.(1) din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în termen de 15 zile de la data repartizării sesizărilor, inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acestora. În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică respectarea condițiilor de

formă și conținut ale sesizărilor și existența bănuielii rezonabile privind încălcarea regimului juridic de declarare a averii și a intereselor personale. Verificarea prealabilă include validarea datelor din declarațiile de avere și interese personale prin intermediul sistemului informațional *e-Integritate*. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea unui proces-verbal de inițiere a controlului sau de refuz al inițierii controlului.

72. În opinia recurentului, prevederile Codului administrativ se aplică în măsura în care, prevederile legilor speciale nu conțin dispoziții diferite.

73. La caz, dispozițiile art.60 alin.(1) din Codul administrativ clar stabilește că, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Celelalte dispoziții ale art.60 din Codul administrativ, de asemenea, nu se aplică odată ce primul alineat este înlăturat prin prevederile legilor speciale. La caz, Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale și Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate sunt legi speciale în raport cu dispozițiile Codul administrativ, iar în temeiul art.5 alin.(3) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

74. Deși normele legale sus-enunțate nu conțin prevederi privind termenul concret în interiorul căruia urmează să se desfășoare activitatea de control al respectării regimului juridic al incompatibilităților, totuși acest fapt nu înseamnă că se vor aplica în mod automat prevederile art.60 alin.(1) din Codul administrativ.

75. Recurenta a remarcat că, procedura de efectuare a controlului respectării regimului juridic al incompatibilităților presupune întreprinderea anumitor măsuri pentru a acumula informațiile și materialele necesare stabilirii circumstanțelor relevante cauzei, ceea ce necesită un termen nedeterminat, or, inspectorul de integritate nu cunoaște care va fi comportamentul participanților procedurii administrative, nu cunoaște dacă participanții vor răspunde la solicitările adresate în termenul legal și, totodată, în anumite situații, inspectorul de integritate este pus în situația de a desfășura operațiuni suplimentare pentru a stabili circumstanțele cauzei.

76. Respectiv, termenul, în interiorul căruia se finalizează o procedură administrativă, poartă un caracter rezonabil după cum este stipulat în art.27 din Codul administrativ, potrivit căruia, în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil. Criteriile de apreciere a caracterului rezonabil al termenului în interiorul căruia trebuie desfășurată și finalizată o procedură administrativă nu sunt

expres indicate în legislație, însă, reieșind din fiecare caz în parte, inspectorul de integritate urmează să aprecieze în ce măsură este oportună continuarea efectuării controlului.

77. De altfel, un control al respectării regimului juridic al incompatibilităților, desfășurat în termeni foarte restrânși, poate conduce la o concluzie eronată a inspectorului de integritate, în măsura în care, informațiile acumulate în termenul indicat la art.60 din Codul administrativ, nu ar permite formularea concluziei, iar inspectorul de integritate ar avea motive obiective să considere necesar efectuarea unor alte acțiuni și acte (solicitarea repetată a poziției subiectului declarării, înaintarea unor demersuri către autoritățile publice în privința aspectelor legate de subiectul declarării, necesitatea introducerii în procedură a unor persoane care pot furniza informații relevante, aflarea inspectorului de integritate în concediu, etc.).

78. Prin urmare, în cazul în care, procedura de control al respectării regimului juridic al incompatibilităților s-ar finalizat în termenul reglementat de Codul administrativ, dar nu într-un termen rezonabil, însăși Constantin Frumusachi, ca subiect în privința căruia s-a dispus efectuarea controlului, îi poate fi creată o situație defavorabilă prin constatarea încălcării acestui regim juridic, în baza unor materiale incomplete, dar care ar demonstra eventuala încălcare.

79. Adică, în lipsa unui material probatoriu solid, acumulat de către inspectorul de integritate într-un termen rezonabil, concluziile și, drept urmare, deciziile expuse în actul de constatare pot fi în contradicție cu realitatea, de aceea, inspectorul de integritate efectuează controlul respectării regimului juridic al incompatibilităților într-un termen rezonabil reieșind din situația particulară avută în examinare.

80. De fapt, inspectorul de integritate nu intenționează să demonstreze încălcarea legislației, ci, urmărește să verifice dacă temeiurile de inițiere a controlului, adică bănuială rezonabilă constatată la etapa verificării prealabile, pot fi reținute, având în vedere materialele acumulate la dosarul de control, or, după caz, decide încetarea procedurii de control în cazul când materialele acumulate dovedesc că subiectul declarării a respectat întocmai regimul juridic al incompatibilităților.

81. Mai mult decât atât, termenii fixați în Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, se aplică cu prioritate în raport cu termenii indicați în norma juridică generală care, la caz, este Codul administrativ.

82. Un alt termen care trebuie respectat de către inspectorul de integritate îl constituie termenul în interiorul căruia, subiectul controlului, la caz intimatul Constantin

Frumusachi, urmă să-și expună poziția referitoare la constatările inspectorului de integritate.

83. Termenul respectiv poate fi afectat de comportamentul subiectului care urmează să prezinte punctul de vedere.

84. Așadar, termenii concreți prevăzuți de legea specială (Legea nr.132/2016) privind efectuarea procedurii de control al respectării regimului juridic al incompatibilităților exclude aplicarea termenului general stabilit în art.60 din Codul administrativ.

85. Respectarea termenilor prevăzuți în legea specială nu intră în contradicție cu prevederile Codului administrativ referitoare la termenul de desfășurare a procedurii administrative, or, art.60 alin.(1) din Codul administrativ prevede excepția și anume, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.

86. La caz, excepția are în vedere aplicarea termenilor prevăzuți de legea specială, adică Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

87. Pentru ca termenul de finalizare a procedurii administrative realizată de către inspectorul de integritate să constituie temei de anulare a actului de constatare, Constantin Frumusachi urma să demonstreze cum anume au fost afectate drepturile și interesele sale legitime în raport cu durata termenului de efectuare a controlului. Or, efectele juridice al actului de constatare intră în vigoare doar din momentul în care actul administrativ a fost notificat subiectului în cauză, deci, indiferent de durata controlului, doar în momentul comunicării actului de constatare nr.25/08 din 18 mai 2021, efectele juridice se produceau.

88. Recurentul a indicat că, este eronată și concluzia instanței de apel precum că, a fost omis termenul de distribuire aleatorii a sesizării către inspector de integritate, întrucât aceasta a fost înregistrată la data de 01 septembrie 2016, iar repartizată la către inspector de integritate la data de 18 noiembrie 2018, prin ce a fost omis termenul stabilit în art.30 din Legea nr.132/2016. Or, din prevederile art.12 din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132 din 17.06.2016, rezultă că, a fost constituit Consiliul de Integritate, care la 30.12.2016 s-a întrunit în prima ședință, în cadrul căreia s-au pus accente prioritar pe asigurarea cât mai rapidă a funcționalității Autorității. Activitatea Autorității Naționale de Integritate, succesor în drepturi a Comisiei Naționale de Integritate pornește, propriu zis, de la înregistrarea petițiilor. Pe parcursul anului 2016 au parvenit și au fost înregistrate 170 petiții din partea persoanelor fizice și 91 sesizări din partea persoanelor juridice. în perioada 01.08.2016 — 31.12.2016 au fost înregistrate 88 de petiții/sesizări, din care 84 au fost arhivate pentru transmiterea inspectorilor de

integritate, cu informarea petiționarilor, iar 4 au fost remise conform competenței altor organe.

89. Activitatea propriu-zisă a Inspectoratului a început odată cu numirea primilor patru inspectori de integritate. Acest compartiment a fost îndeplinit parțial în prima jumătate a anului 2018, și anume: pe segmentele de instruire, acordare a asistenței/consultanței de specialitate subiecților declarării, colectorilor, de prevenire a corupției, de elaborare a proiectelor de proceduri operaționale, metodologii, a fost asigurat de către cei 7 consultanți, foști angajați ai Comisiei Naționale de Integritate transferați în funcțiile publice ale Autorității. Din primele zile după încadrare, inspectorii de integritate au fost instruiți și au testat funcționalitatea sistemului „e-Integritate” la compartimentul destinat în exclusivitate doar Inspectoratului, și anume: modulul de distribuire aleatorie a sesizărilor; interfața de lucru destinată inspectorilor de integritate; modalitatea de generare a rapoartelor/listelor cu privire la depunerea declarațiilor, modalitatea de introducere a persoanelor responsabile din entitățile publice pe Registrul subiecților declarării etc.

90. Activitatea inspectorilor de integritate a fost axată: pe examinarea sesizărilor parvenite în lunile iunie-decembrie 2018, iar ulterior pe examinarea sesizărilor înregistrate din 01.08.2016 - până la data de 01.06.2018. Inspectoratul de integritate a preluat 236 de sesizări care au fost stocate în arhiva instituției, din care: 86 de sesizări depuse în 01.08-31.12.2016; 140 de sesizări din anul 2017; 53 de sesizări din primul trimestru a anului 2018.

91. Inspectorii de integritate au început activitatea doar în a doua jumătate a anului 2018 și din cauza lipsei efectivului de lucru al Autorității, aceasta a fost în imposibilitate de a activa în mod sporit.

92. Inspectorul de integritate Ion Nicolaev a fost angajat în cadrul Autorității la data de 18 iunie 2018, iar în speță sesizarea i-a fost distribuită aleatoriu abia la data de 13 noiembrie 2018.

93. Un alt aspect, instanța de apel a reținut chestiunea omiterii termenului prevăzut în art.30 alin.(1) din Legea nr.132/2016, însă nu a ținut cont de faptul că, controlul a fost inițiat la data de 13 noiembrie 2018, iar în respectiva perioadă prevederile art.30 alin.(1) din Legea nr.132/2016 statuau că, sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice de drept public sau de drept privat, precum și cele din oficiu se înregistrează imediat și se repartizează aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor.

94. Așadar, în conformitate cu norma în vigoare în data când a fost înregistrată sesizarea nr.294 din 01 septembrie 2016, sesizările se înregistrau imediat, dar nu era

condiționată distribuirea electronică aleatorie în aceeași zi în care au fost înregistrate, ceea ce în opinia recurenteii nu consideră că o omitere a termenului prevăzut în art.30 alin.(1) din Legea nr.132/2016 (în vigoare la data emiterii actului de constatare).

95. Este greșită și concluzia instanței de apel precum că, inspectorul de integritate nu a clarificat dacă emiterea/semnarea actelor emise de intimat în privința persoanelor apropiate, a influențat sau a putut să influențeze îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției, deoarece verificarea respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către intimatul Constantin Frumusachi, a fost efectuată prin prisma prevederilor Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale și ale Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

96. Mai mult, din materialele dosarului de control și punctul de vedere al persoanei supuse controlului, în coroborare cu prevederile legale ce guvernează speța, Constantin Frumusachi, exercitând funcția de șef al IMSP CS Copăceni, nu a declarat și nu a soluționat prin abținere conflictele de interese și a emis cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese actele administrative enumerate supra (ordine) în privința soției sale Frumusachi Lucia.

97. În opinia recurentului, inspectorul de integritate corect a constatat că Constantin Frumusachi a emis ordinele cu încălcarea dispozițiilor art.12 alin.(4) și art.14 alin.(3)-(4) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, deoarece nu a luat măsuri pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor, nu a declarat în scris și nu a soluționat prin abținere conflictul de interese real în care se afla și a admis consumarea conflictele de interese prin emiterea ordinelor nominalizate, prin ce a încălcat dispozițiile legale privind conflictul de interese.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

98. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia "Procedura contenciosului administrativ" din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

99. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

100. Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă care stipulează că;

”Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*”.

101. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile cu privire la temeiurile declarării recursului din Codul administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

102. Totodată, Legea pentru modificarea unor acte normative (aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești) nr. 224 din 31.07.2024 (în vigoare 16.08.2024), art. 13 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr. 64 din 30.03.2023 (în vigoare 06.04.2023), s-a completat cu alineatul (51) cu următorul cuprins:

”Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componență, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

103. Respectiv, ținând cont de modificările operate, prezentul recurs va fi examinat, în completul de 3 judecători, format prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 119 din 28 iunie 2024.

104. În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ:

”Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

105. Potrivit art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ:

”Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

106. În acord cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ:

”Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3

judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători”.

107. Conform art.247 Cod administrativ:

”Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil”.

108. Art. 219 din Codul administrativ:

”(1) Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

(2) Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

(3) Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.”

109. Art. 22 din Codul administrativ:

„(1) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor. (2) Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, pînă la proba contrarie.”

110. Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ,

”Examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.”

111. Art. 6 din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17 iunie 2016 prevede că;

„În vederea realizării misiunii sale, Autoritatea are următoarele funcții:

- a) exercitarea controlului averii și al intereselor personale;
- b) exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;
- c) constatarea și sancționarea încălcărilor regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;
- d) cooperarea cu alte instituții, atât la nivel național cât și internațional;

e) asigurarea bunei organizări a Autorității și administrarea activității de promovare a integrității subiecților declarării;

f) alte funcții stabilite prin lege.”

112. Art. 7 alin, (2) lit. a) din Legea nr.132/2016 stipulează că:

”În domeniul exercitării controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, Autoritatea constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

113. Art.30 din Legea nr.132/2016 (în redacția legii în vigoare la data sesizării):

„(1) Sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice de drept public sau de drept privat, precum și cele din oficiu se înregistrează imediat și se repartizează aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor. (2) Redistribuirea sesizărilor repartizate inspectorilor de integritate se poate face în condițiile alin.(1) în următoarele cazuri: a) imposibilitatea inspectorului de a-și exercita atribuțiile timp de cel puțin 30 de zile din motive de boală, delegare, detașare, transfer sau eliberare din funcție; b) la 13 solicitarea motivată a inspectorului căruia i-a fost repartizat dosarul de control; c) suspendarea din funcție a inspectorului în condițiile legii; d) starea de incompatibilitate a inspectorului; e) conflictul de interese în care se află inspectorul; f) neexaminarea sesizării, din motive imputabile inspectorului, pe o durată mai mare de 30 de zile.”

114. Art. 37 din Legea nr. 132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

”După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului.

Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 și 36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

În cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate are obligația de a invita persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o 17 scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere al persoanei supuse controlului poate fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației. Dacă recepționarea invitației pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea acesteia.

Acțiunile și actele efectuate de inspectorul de integritate în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor nu sînt publice, cu excepția actului de constatare, care se publică pe pagina web oficială a Autorității cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.”

115. Potrivit art. 38 alin. (1)-(4) din Legea nr. 132/2016:

„În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că:

a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

b) persoana supusă controlului s-a aflat ori se află în stare de incompatibilitate;

c) persoana supusă controlului a încălcat restricțiile prevăzute de lege.

Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor se întocmește în conformitate cu prevederile art.35 și se aduce la cunoștința persoanei vizate de acesta în termen de 5 zile lucrătoare de la data întocmirii. Persoana poate contesta actul de constatare în condițiile stabilite la art.36. Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor rămâne definitiv după expirarea termenului specificat la art.36 alin.(1).”

116. Art. 2 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016 prevede că:

”În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni se definesc astfel: conflict de interese – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

persoană apropiată – soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);”

117. Art. 12 alin.(4) lit. a) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016:

”(4) În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află;”

118. Art. 14 alin.(3) și (4) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016,

”(3) Până la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii.

(4) Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informând toate părțile vizate

de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor. În cazul soluționării conflictului de interese real prin abținere, prevederile art.12 alin.(4)–(9) nu se aplică, subiectul declarării fiind obligat să informeze cu privire la soluționarea prin abținere șeful ierarhic, organul ierarhic superior, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz.”

119. Art. 17 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016

”Subiectul declarării este obligat să respecte restricțiile și limitările prevăzute la art.18–21 și cele prevăzute de legislație.”

120. Art. 23 alin.(4) și (6) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016:

”(4) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, pentru revocarea, destituirea sau încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

(6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin.(3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.”

121. Art.12 din Legea nr.82/2017:

”(1) Pentru exercitarea eficientă și dezinteresată a atribuțiilor agentului public, desfășurarea activității sale profesionale este incompatibilă cu alte funcții, calități sau activități, cu excepția celor stabilite de Constituție sau legi organice. Întru evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, agentul public care ocupă o funcție publică, inclusiv o funcție publică cu statut special sau o funcție de demnitate publică, respectă restricția de desfășurare a activității profesionale în raporturi ierarhice nemijlocite cu o rudă directă sau cu o rudă prin afinitate în cadrul aceleiași entități publice. Activitatea profesională a agentului public care ocupă o funcție publică, inclusiv o funcție publică cu statut special sau o funcție de demnitate publică, precum și a altor subiecți ai declarării averii și intereselor personale, se supune limitărilor de publicitate pentru a evita favorizarea entităților din sectorul privat. Conducătorul entității publice respectă regimul juridic al incompatibilităților, al restricțiilor în ierarhie și al limitărilor de publicitate, completat, după caz, cu reguli specifice fiecărei categorii de agenți publici, prevăzute de legislația specială care reglementează activitatea acesteia.

(2) În vederea respectării regimului juridic al incompatibilităților, al restricțiilor în ierarhie și al limitărilor de publicitate în cadrul entității publice, agentul public prevăzut la alin.(1) este obligat să întreprindă următoarele măsuri: a) să își soluționeze stările de incompatibilitate în termen de o lună din momentul începerii mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ori, în cazul în care încetarea

situației de incompatibilitate în termenul dat nu depinde de voința sa, să prezinte probe privind întreprinderea cu bună credință a acțiunilor de eliminare a acestei situații. Responsabilitatea pentru respectarea acestei obligații nu depinde de executarea de către conducătorul entității publice a obligației prevăzute la alin.(3) lit. a).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

122. Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 10 mai 2022, în ședință publică.

123. Totodată, din materialele dosarului rezultă că, copia deciziei integrale a instanței de apel a fost notificată Autorității Naționale de Integritate la 01 noiembrie 2022, fapt ce se probează prin avizul poștal de recepție anexat la dosar (f.d.116, Vol. II).

124. Astfel, recursul (inițial și cel motivat) a fost depus de Autoritatea Națională de Integritate cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ.

125. La 14 decembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Constantin Frumusachi copia recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței, cu toate acestea intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural și nu a depus referință (f.d.137-138, Vol. II).

126. În cauza CtEDO Covalenco v. Moldova nr. 72164/14, hotărârea definitivă din 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Goș, precitată, § 51; Miller, precitată, § 34 în fine; și Andersson v. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall v. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

127. Astfel, la caz, prin prisma art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat oportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, și ca urmare, a examinat recursul în ședință publică, cu participarea părților.

128. Verificând legalitatea deciziei contestate și argumentele părților în ședința de judecată în limita controlului judiciar în raport cu normele de drept pertinente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând recursul admisibil,

urmează a-l admite cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și adopta o nouă decizie, având la bază următoarele considerente.

129. În baza sesizării Centrului Național Anticorupție din 24 august 2016, înregistrată la Autoritatea Națională de Integritate, la 01 septembrie 2016, s-a invocat că Frumusachi Constantin în calitate de șef al IMSP „Centru de Sănătate Copăceni” raionul Sângerei în perioada 01 ianuarie 2013 - până la 01 iulie 2016 ar fi admis încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese prin semnarea actelor administrative în privința soției sale Lucia Frumusachi, medic de familie în cadrul acesteia instituții medicale.

130. Potrivit sesizării, Frumusachi Constantin ar fi admis o încălcare a regimului juridic al restricțiilor prin faptul că, activând în funcția de șef al IMSP „Centru de Sănătate Copăceni” raionul Sângerei, se află în raporturi ierarhice nemijlocite cu soția sa Frumusachi Lucia, care deținea funcția de medic de familie în cadrul acesteia instituții medicale.

131. Prin scrisoarea nr.04-08/1478 din 19 noiembrie 2018 inspectorul de integritate, Ion Nicolaev, a informat pe Frumusachi Constantin despre inițierea controlului în privința sa, precum că, în perioada de la 01 ianuarie 2013 - până la 15 noiembrie 2018 pe faptul emiterii ordinilor ce o vizează pe soția sa, pe care nu le-a semnat.

132. Prin procesul-verbal nr.07/08 din 22 ianuarie 2019, privind autosesizarea agentului constator despre săvârșirea contravenției nr.07/08 inspectorul de integritate Ion Nicolaev, a dispus începerea procesului contravențional în privința lui Frumusachi Constantin, pentru soluționarea contravenției prevăzute de art.313² alin.(1) Cod Contravențional.

133. La 24 ianuarie 2019, Frumusachi Constantin, a fost informat despre inițierea procesului contravențional în privința sa, pe faptul nedeclarării conflictului de interese.

134. Prin Actul de constatare nr.25/08 din 28 februarie 2019 întocmit de inspectorul de integritate al Autorității Naționale de Integritate, Ion Nicolaev, s-a decis:

135. Se constată că Frumusachi Constantin șef al Instituției Medico-Sanitare Publice „Centrul de Sănătate Copăceni din raionul Sângerei” nu a declarat, nu a soluționat prin abținere și a admis consumarea conflictele de interese prin emiterea ordinelor: nr.05-pd din 05 septembrie 2016, nr.06-pd din 13 octombrie 2018, nr.21-p din 15 august 2016, nr.54-p din 13 decembrie 2016, nr.5-p din 02 ianuarie 2017, nr.14-p din 22 iulie 2017, nr.17-p din 08 august 2017, nr.40-p din 06 decembrie 2017, nr.9-p din 02

ianuarie 2018, nr.15-p din 04 iulie 2018, nr.21-p din 14 august 2018, nr.13 din 03 octombrie 2016, nr.16/i din 25 octombrie 2016, nr.17/i din 26 decembrie 2016, nr.19 din 27 decembrie 2016, nr.4 din 02 ianuarie 2017, nr.5 din 02 ianuarie 2017, nr.10 din 02 mai 2017, nr.12/i din 16 mai 2017, nr.13/i din 24 iulie 2017, nr.16/i din 04 noiembrie 2017, nr.17 din 29 decembrie 2017, nr.18/i din 30 decembrie 2017, nr.4 din 02 ianuarie 2017, nr.11/i din 24 aprilie 2018, nr.12 din 06 iunie 2018, nr.13/i din 24 iulie 2018 și nr.14/i din 22 octombrie 2018, prin ce a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese.

S-a sesizat Consiliul raional Sîngerei, în termen de 5 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea încetării raporturilor de serviciu cu Frumusachi Constantin, șef al IMSP CS Copăceni.

S-a decăzut Frumusachi Constantin din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

S-a înscris dl Frumusachi Constantin în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare, ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

S-a adus la cunoștința dlui Frumusachi Constantin actul de constatare și s-a informat despre dreptul de a-l contesta în termen de 15 zile de la primirea acestuia, în instanța de contencios.”

136. În raport de aspectele anterior reținute, Completul de judecată constată că acțiunea formulată de Frumusachi Constantin nu este fondată, Autoritatea Națională de Integritate reținând corect faptul nedeclarării conflictului de interese a reclamantului, conform art.12 și art. 14 din Legea nr.133/2016.

137. Frumusachi Constantin fiind subiect al declarării, a avut obligația să respecte principiile generale de evitare a conflictelor de interese prevăzute de art.11 din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, servirea interesului public cu imparțialitate și obiectivitate.

138. Mai mult, această omisiune afectează imparțialitatea procesului decizional și poate crea suspiciuni asupra obiectivității funcției exercitate. Potrivit art. 12 alin. (4) din Legea nr. 133/2016, Frumusachi Constantin ar fi trebuit să informeze despre conflictul

de interese în termen de 3 zile și să se abțină de la emiterea și semnarea ordinilor în privința soției lui, Frumusachi Lucia, până la soluționarea conflictului.

139. Actul de constatare nr. 25/08 din 28 februarie 2019 identifică acțiunile întreprinse de Frumusachi Constantin care constituie o încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese. Prin emiterea unor ordine în privința soției sale Frumusachi Lucia, fără a declara și soluționa conflictul de interese, Frumusachi Constantin nu a respectat obligațiile legale de transparență și integritate.

140. Actul subliniază că aceste acțiuni au creat premisele unei influențe personale în procesul decizional, afectând imparțialitatea necesară în administrarea instituției publice.

141. Or, art.20 din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017 urmărește desfășurarea activității entității publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora este asigurată prin crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea și a altor părți interesate (în continuare în acest articol – *părți interesate*) la procesul decizional din cadrul entității publice. Regulile cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul decizional din entitățile publice și derogările de la ele sînt prevăzute de [Regulamentul Parlamentului, Legea nr.239/2008](#) privind transparența în procesul decizional și de actele normative ale Guvernului.

142. Argumentele invocate de reclamant în acțiune, de altfel, apărările formulate de acesta în fața inspectorilor de integritate și prin care acesta tinde să probeze, în ciuda interdicției legale, inexistența oricărui conflict, nu pot fi reținute.

143. Ordinile emise de Frumusachi Constantin, ce o vizează pe Frumusachi Lucia, care are calitate de persoană apropiată în sensul Legii nr.133/2016, creează o situație de exercitare imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii.

144. Interesul personal se evidențiază prin faptul că este compromisă imparțialitatea, fiind puse în prim plan legături personale la adoptarea deciziilor profesionale, iar aceasta este o formă de interes personal, în care prioritățile instituționale sunt influențate de relațiile private.

145. Conform legii, Frumusachi Constantin ar fi trebuit să declare această situație tocmai pentru a preveni orice suspiciuni de interes personal care ar putea influența deciziile administrative. Faptul că nu a declarat conflictul reprezintă o încălcare a

normelor de integritate și transparență în funcția publică, chiar dacă interesul personal nu a fost material sau evident.

146. Or, în condițiile art.3 alin. (3) lit. e) din Legea nr.133/2016 reclamantul în calitate sa de șef al IMSP CS Copăceni, este subiect al declarării averii și a intereselor persoanele, și respectiv la semnarea ordinilor în privința soției sale Frumusachi Lucia cunoștea că se află într-un conflict de interese. Deci, avea obligația de a informa organul ierarhic superior, nu mai târziu de 3 zile din momentul constatării conflictului de interesare, despre conflictul de interese în care se afla.

147. Prin urmare, Completul de judecată consideră că instanța de fond nu a ținut cont de natura relațiilor de rudenie și de influența lor asupra deciziilor administrative în gestionarea instituției.

148. Astfel, în ceea ce privește soluția instanței de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că instanța a dat o greșită apreciere probelor, nu s-a pronunțat asupra unor probe esențiale. În esență, vizează constatarea ilegalității actului emis de pârât pentru că este afectat de vicii de procedură, precum, neîntrunirea condițiilor de distribuire aleatorie a sesizării, încălcarea termenului de efectuate a controlului, neexpunerea pe marginea conflictului de interese și faptul că inspectorul de integritate nu și-a motivat decizia de sancționare prin prisma principiului proporționalității, al egalității de tratament și încălcarea dreptului discreționar.

149. Referitor la încălcarea termenului procedurii administrative prin prisma art. 30 din Legea nr.132/2016 invocat de către instanța de apel, Completul de judecată menționează că, ulterior repartizării aleatorii sesizării și dispunerea inițierii controlului regimului juridic în virtutea prevederilor art.19, art. 20 și art. 37 din Legea nr. 132/2016, care reglementează activitățile desfășurate de inspectorul de integritate, drepturile și obligațiile acestuia în cadrul efectuării controlului privind respectarea la caz al regimului juridic al conflictelor de interese, inspectorul de integritate necesită un termen rezonabil și suficient în efectuarea unui control obiectiv, corect și mult aspectual.

150. La fel, se invită persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea, care urmează a fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației. Totodată, dacă recepționarea invitației pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult 21 de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea acesteia.

151. De altfel, din lucrările dosarului administrativ este evident că inspectorul de integritate a inițiat etapa de interpelare și acumulare a informațiilor necesare la inițierea controlului conform procesului-verbal din 19 noiembrie 2018, inclusiv: informarea cu aviz recomandat a reclamantului pentru prezentarea punctului de vedere. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, Autoritatea Națională de Integritate la emiterea actului de constatare s-a ghidat de prevederile normelor speciale, care la momentul emiterii actului administrativ contestat nu prevedea expres un termen de efectuare a controlului: Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

152. Completul de judecată, consideră neîntemeiată concluzia instanței de apel precum că, inspectorul de integritate a încălcat termenii de efectuare a controlului în privința lui Frumusachi Constantin stabilit de art. 30 din Legea nr.132/2016.

153. Instanța de apel nu a indicat care ar fi norma legală ce ar stabili că nerespectarea termenului desfășurării unei proceduri administrative ar duce în consecință la nulitatea actului administrativ final.

154. De asemenea, instanța de apel nu a motivat în ce măsură eventuala depășire a termenului stabilit de art. 30 din Legea nr.132/201 ar fi afecta în esență drepturile reclamantului și implicit a viciat soluția finală adoptată.

155. Or, Frumusachi Constantin a avut posibilitatea să participe activ la procedura de verificare, să-și prezinte poziția, să administreze probe, nu a fost limitat în careva drepturi pe perioada derulării controlului etc.

156. Astfel, nu poate fi pretinsă încălcarea termenului, în situația în care pentru anumite acțiuni ale inspectorului de integritate Legea art. 132/2016 acordă termene exprese, care urmează a fi respectate.

157. Respectiv, instanța de recurs reține ca fiind corectă și justă poziția recurentului precum că după reformarea instituției Inspectoratul de integritate a preluat 236 de sesizări care au fost stocate în arhiva instituției, din care: 86 de sesizări depuse în 01.08-31.12.2016; 140 de sesizări din anul 2017; 53 de sesizări din primul trimestru a anului 2018. Inspectorii de integritate au început activitatea doar în a doua jumătate a anului 2018 și din cauza lipsei efectivului de lucru al Autorității, aceasta a fost în imposibilitate de a activa în mod sporit.

158. De asemenea, Completul de judecată reține ca întemeiat argumentul recurentului precum că, sesizarea nr.294 din 01 septembrie 2016, nu era condiționată distribuirea electronică aleatorie în aceeași zi în care au fost înregistrate.

159. Or, la data când a fost înregistrată sesizarea nr.294 din 01 septembrie 2016, sesizările se înregistrau imediat, dar nu erau condiționate de distribuirea electronică aleatorie în aceeași zi în care au fost înregistrate.

160. Prin urmare, termenul, în interiorul căruia s-a finalizat procedura administrativă în privința lui Frumusachi Constantin, poartă un caracter rezonabil.

161. Este eronată aprecierea instanței de apel, precum că, în condițiile în care, inspectorul de integritate ar fi constatat, în cadrul verificării prealabile că, reclamantul a admis încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese pentru o altă perioadă decât cea indicată în sesizare, inspectorul urma să emită o autosesizare, care urma să fie supusă examinării conform procedurilor legale. Situația dată se referă exclusiv la situațiile când inspectorii de integritate în cadrul controlului, în baza informațiilor și documentelor acumulate, constată prezența indiciilor unor altor tipuri de încălcări decât cele menționate în sesizare.

162. Completul de judecată reține că greșită și concluzia instanței de apel precum că, inspectorul de integritate nu a clarificat dacă emiterea/semnarea actelor emise de intimat în privința persoanelor apropiate, a influențat sau a putut să influențeze îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției, or, verificarea respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către intimatul Constantin Frumusachi, a fost efectuată prin prisma prevederilor Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale și ale Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

163. La caz, Frumusachi Constantin prin semnarea actelor administrative în privința soției sale, Frumusachi Lucia, medic de familie în cadrul IMSP CS Copăceni, a încălcat dispozițiile art.12 alin.(4) și art.14 alin. (3)-(4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

164. Totodată, prin Decizia de inadmisibilitate nr. 127 din 29 octombrie 2020 a sesizărilor nr. 101g/2020 și nr. 116g/2020, la pct. 43 al deciziei Curții Constituționale a statuat că, nu poate reține critica cu privire la încălcarea accesului la justiție prin faptul că aplicarea prevederilor contestate face imposibilă individualizarea răspunderii. În acest context, Curtea notează că, având în vedere specificul funcției, răspunderea subiectului survine în funcție de acțiunea/inacțiunea sa, conform legii.

165. Astfel, Curtea reține că legislatorul a definit clar tipurile de conflicte de interese și întinderea acestora, respectiv, consecințele lor în funcție de acțiunea/inacțiunea subiectului și circumstanțele cazului.

166. Prevederile legale criticate reprezintă măsuri necesare pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice și, mai mult, au ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcțiilor publice.

167. Deci, din moment ce inspectorul de integritate a constatat încălcarea de către intimat a regimului juridic al restricțiilor, corect a aplicat în privința acestuia sancțiunea de încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu.

168. În raport de aspectele anterior reținute, Completul de judecată constată că acțiunea reclamantului Frumusachi Constantin cu privire la anularea actului de constatare nr. 25/08 din 28 februarie 2019 nu este fondată, Autoritatea Națională de Integritate reținând corect conflictul de interese, prin urmare fiind neîntemeiată decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond.

169. Din motivele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătorie Chișinău, sediul Rîșcani, cu emiterea în unei noi decizii de respingere a acțiunii depusă de Frumusachi Constantin împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 25/08 din 28 februarie 2019.

170. În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) și art. 248 alin. (3) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de către Autoritatea Națională de Integritate.

Casează decizia din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, și hotărârea din 20 iulie 2021 a Judecătorie Chișinău, sediul Rîșcani și adoptă o decizie nouă, prin care:

Acțiunea depusă de Frumusachi Constantin împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil și încasarea cheltuielilor de judecată, se respinge.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc